

بەش... راگەیاندن

کۆلێژ... ئەدەبیات

زانکۆ ... سەلاحەدین

بابەت ... کارگیری دامەزرابە میدیاپەکان

پەرتووکى کۆرس - بۆ نموونە (سالى ١)

ناوى مامۆستا: ارشد خلیل اسعد

سالى خویندن: ٢٠٢٣/٢٠٢٢

پەرتووکى كۆرس

Course Book

<p>كۆرسى يەكەم</p> <p>ارشد خليل اسعد راگهياندن - ئاداب</p> <p>نېمىئىن: arshad.asaad@su.edu.krd ژمارەتى تەلەفۇن (بەپەي نارەزۇو): ٧٥٠٤٦٠٥٢٦١ ٧٥٠٨٩٠٤٩١١</p> <p>بۆ نۇونە تىۋرى: ٢ پراكتىك: ١</p> <p>نامادەبوونى مامۆستاي وانھىز بۆ قوتابيان لە ماوهى ھەفتەيەكدا</p>	<p>١. ناوى كۆرس</p> <p>٢. ناوى مامۆستاي بەر پرس</p> <p>٣. بەش / كۆلىز</p> <p>٤. پەيوەندى</p> <p>٥. يەكەم خويىندن (بە سەعات) لە ھەفتەيەك</p> <p>٦. ژمارەتى كاركردن</p> <p>٧. كۆدى كۆرس</p>
<p>لېرە مامۆستاي وانھىز پروفایەلىك دەنۇوستىت لەسەر ژياني نەكادىمى خۇرى (تەنھا نەكادىمى) يان ئاماژە بە Webpage, Blog, Moodle دەكات</p> <p>١. ناوى چوارييانى: ارشد خليل اسعد گەد</p> <p>٢. تەمەن وشويىنى لەدایك بۈون: ١٩٨٨/١٢٩ - ھەولىر</p> <p>٣. شويىنى دانشتنى نىستا : ھەولىر - گەرەكى ھاوكارى</p> <p>٤. بارى كۆمەلایتى: خىزاندار</p> <p>٥. نەتمەوه: كورد</p> <p>٦. نەو زمانانەت دەزانم : كوردى و عەرەبى و ئىنگلېزى</p> <p>٧. بىروانامەت زانستى : ماستەر</p> <p>٨. بەكالۇريوس راگهياندن ٢٠١٢ - ٢٠١١ لقى رادىق و تەلمەفزىون بەشى راگهياندن كۆلىزى نەددەبىيات زانكۈرى سەلاحدىن.</p> <p>٩. ماستەر راگهياندن ٢٠١٥ - ٢٠١٦ بەشى راگهياندن كۆلىزى نەددەبىيات زانكۈرى سەلاحدىن.</p> <p>١٠. ناونىشانى ماستەرنامە</p> <p>١١. (بىشىھەستى جەماوەر بە بابەتى بىكۈنكارى لە كەنالە ناسىمانىيە كوردىيەكان بۆ بىدەستەتىنانى زانيارى)</p> <p>١٢. نۇوسىنى دكتورا لەسەر (راگهياندىنى بىكۈنكارى و ىرۇزىنامەوانى بەرژەوندى گشتى)</p>	<p>٨. پەرفەيللى مامۆستا</p>
<p>سەرھەلدان، چەمك و پىناسە، گەرنىڭى و تابىيەتەنەندييەكانىي سەرك و جۇرەكانىي، دەستتىشانكىردىن ئامانجەكان ، چۈنۈتى دانانى پلانى بۆ ئامادەكىردىن كارگىرى دامەزراوه مىدىيائىيەكان</p>	<p>٩. وشە سەرەتكىيەكان</p>
<p>لېرە مامۆستاي وانھىز باس لە كۆرسەكە دەكات بە شىۋىدىيەكى گشتى كە پىيوىستە ئەم خالانەتى خوارەوە بىگرتەوە:</p> <ul style="list-style-type: none"> • گەرنىڭى خويىندى كۆرسەكە (بابەتەكە) • وانھى كارگىرى دامەزراوه مىدىيائىيەكان لە وانھى بىنەرتىيەكانىي مىدىيا و پىيوىستىيەكى بىنچىنەيى لە رىيگا ئەو وانھىيەوە قوتابىيان لە رووى تىۋرى و پراكتىكىيەوە شارەزايى ورد لە بارەتى كارگىرى دامەزراوه مىدىيائىيەكان پەيدا دەكەن. • تىگەيىشتىنى چەمكى سەرەتكىيەكە كارگىرى دامەزراوه مىدىيائىيەكان لە قۇناغى پىشكەوتىن بە گشتى ، لە قۇناغى نوئى سەركەوتتو كاركىرى دامەزراوه 	<p>١٠. ناوەرەكىي گشتى كۆرس:</p>

میدیاپایه‌کان به تاییه‌تی له سهرده‌می نیستا، له همان کات بوجو پیویستینیکی گرنگ بق گمه‌یاندنی نه و زانیاریانه‌ی، که جه‌ماور له به‌کاره‌هینانی پیویستی پییه‌تی، لهم وانه‌یدا قوتابی به همو و چه‌مکه سهره‌کیه‌کانی کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان ناشانا دهکریت له رووی پراکنکیه‌وه، تیویریوه.

بنه‌ما و بیردوزی کورس‌هکه

بریتیه له خویند بهشیوه‌ی تیویری دواتر نهنجامدانی بهشیوه‌ی پراکنکی راهه‌ینانی قوتابیان له‌سهر کاری کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان بهشیوه‌ی زانستی، هموه‌هاله رینگای نهم وانه‌یوه دهتوانی بق دابنکرانی هملی کار بق قوتابیان له ده‌گاکانی راگه‌یاندن ناماده‌کردنیان به باشترين شیوه‌له دواه ده‌چوون. زانینه ته‌واه به لایه‌نه گرنگیه‌کانی بابه‌ته‌که، گرنگی کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان له‌سهرده‌می نیستا. زانین ونیگه‌یشتی پیویست بق دابین کردنی هملی کار. کاتی قوتابی قوناغی خویند ته‌واه و ده‌کمن، شاره‌زایی ته‌واهیان ده‌بیت له بواره، کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان تا نیستا رق‌نامه‌نووسه‌کان شاره‌زای ته‌واهیان نییه له بواره نه‌مهش ده‌بیت هۆی ده‌رفتی زیاتر بق قوتابیاکان بق نه‌وه بتوانن به ناسانی له ده‌وه هملی کاریان بق بره‌خسینیت.

۱۱. نامانجه‌کانی کورس

بریتیه له تیشکخستن‌سهر گرینگرین کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان و جوری نه و نامرازانه‌ی که کاری کارگیری تیدا دهکریت و بلاوده‌کریت‌وه، هموه‌ها جوره‌هکانی کارگیری کاریگه‌هريان له‌سهر و هرگر، توخمه سهره‌کیه‌کانی کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان له نامرازانه‌کانی میدیادا، گرنگی کاری کارگیری له کاری میدیاپایدا، هونه‌ری سهره‌نچ راکنیشانی و هرگر بق بابه‌ته‌کانی میدیا کاتیک بهشیوه‌ی نه‌کادیمی ناماده کرابیت.

۱۲. نه‌رکه‌کانی قوتابی

نه‌رکی قوتابیان لیزه‌دا پیویسته دواه پایه‌ندیوونی به وانه‌کان و ناماده‌بوونی هموه‌ها نهنجامدانی کاری پراکتیکی ناماده‌کردنی راپورت وه چالاکی قوتابی لمباره‌ی بابه‌ته‌ک که به ناره‌زووی خۆی ناماده‌ی دهکات دواتر نمایش دهکریت و گفتوكووی له باره‌وه بق دهکریت.

۱۳. رینگه‌ی وانه ووتنه‌وه

وانه‌کان ده‌گوئترینه‌وه له رینگای داتا شو و پاوه‌رپیونیت و تەخته‌ی سپی هموه‌ها به‌کاره‌هینانی فیدیو سلاید.

۱۴. سیسته‌می هەلسه‌نگاندن

هەلسه‌نگاندنی قوتابیان له رینگا تاقیکردن‌وه و نهنجامدانی چالاکیه‌کانی و به‌شداربوونی له وانه‌کانه‌وه‌ده‌بیت بهم شیوه‌یه‌کی لای خواره‌وه نمره‌کان دابه‌ش دهکریت.

کۆی گشتی	کوتایی سال		کۆی گشتی کوشش	چالاکی ناماده‌بوون	پروژه	وهرزی دووه‌م		وهرزی یه‌که‌م	
۱۰۰	پراکتیکی	تیویری	۴۰	۵	۵	پراکتیکی	تیویری	پراکتیکی	تیویری
--	--	۶۰			-		۱۵	-	۱۵

۱۵. ده‌نهنجامه‌کانی فیربوون

قوتابیان له‌دواهی فیربوونی کاری کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان به شیوه‌یه‌کی زانستی دهتوانن باشترين و جوانترین باشترين کار کارگیری بکات، له کارگیری دامه‌زراوه میدیاپایه‌کان به‌کاربھینن و کاریگه‌هري له‌سهر و هرگر دروست بکمن، لەگه‌لا نه‌وه‌شدا فیری رینمايی و لایه‌نی نه‌خلائقی و ئىتىكى شیوازى کاری کارگیری ده‌بیت.

سه‌رچاوه‌کان

سه‌رچاوه کوردیه‌کان:

- ئەمیر نامق عەبدوللە، رادیۆ و تەله‌فزیونی گەلی کوردستان، سلیمانی، ۲۰۰۵، مەكتەبی بیر و هوشیاری(ى.ن.ك).
- بهختیار کەریمی، بهرەو رۆژنامەگەری مۆدیرن، چاپی يەكەم، چاپخانەی وەزارەتی پەروەردە، ھەولێر، ۲۰۰۶.
- تاریق جەوهەر عەولا سارمەمی، بیژەری کورد لە رادیۆ و تەله‌فزیونەکاندا، گوڤاری رەیان، ۲۰۰۴، مارە
- حسن عبدالکریم، رابەری رۆژنامەگەری لە جیهانی سیئەمدا، چاپی يەكەم، چاپخانەی دەزگای ئاراس، ھەولێر، ۲۰۰۷.
- د. بهادین ئەحمدە، سەرەتاپیک بۆ میژووی راگەیاندنی کوردى، سلیمانی:، ۲۰۱۷، چوارچرا.
- د. سەپان، میژووی تەله‌فزیون و كەنالی ئاسمانی زاگرۆس، ھەولێر، چاپخانەی ئاراس، ۲۰۰۹
- د. عەماد محمد حسین پلاندانان و پلاندانانی راگەیاندن، دلاوەر عوسماں سالح، سلیمانی، چاپخانەی کاربین، ۲۰۰۵.
- رییوار کەریم وەلی، بنەماکانی نووسینی ھەوا، چاپی يەكەم، چاپخانەی خانی، دھۆک، ۲۰۰۸.
- سەباح مەجید، تەله‌فزیونە کوردیه‌کان و روپیان لە پیشخستنی کۆمەلگادا، ۲۰۰۷، کەركووک، چاپخانەی شەھید ئازاد ھەورامی.
- کاروان علی، ھونەری رۆژنامەنووسی، چاپی يەكەم، چاپخانەی تولیستی بەدرخان، سلیمان، ۲۰۰۴.
- کازمی موعتەمەد نەژاد، رۆژنامەگەری، وەرگیرانی: مەجید صالح عزیز، کوردستان نیت.
- کارزان محمد، دەروازەی رۆژنامەنووسی، دەزگای چاپ و پەخشی سەردەم، سلیمانی، ۲۰۰۳.
- مەنسور سدقى، ھەوا راپورت و وتوویژ، چاپی يەكەم، چاپخانەی خانی، دھۆک، ۲۰۰۸.
- نەوزاد علی احمد، رۆژنامە لە کتیبدا، بەرگى يەكەم، چاپی يەكەم، چاپخانەی شقان، سلیمانی، ۲۰۰۸.

- وهى حسنه ردينى، راديو و تلهفزيونين كوردى ١٩٣٩-٢٠٠٣ . دهوك، ٢٠١١ چاپخانا هاوار.

سەرچاوه عەرەبىيەكان:

- اسماعيل ابراهيم، فن التحرير الصحفى بين النظرية والتطبيق، دار الفجر للنشر والتوزيع، الهرم. ١٩٩٨.ص

٣٨

- ابراهيم امام، الاعلام والاتصال بالجماهير، مكتبة الانجلو المصرية، القاهرة، ١٩٦٩.

- احمد على محمد زيدان، اتجاهات التغطية الاخبارية لجريدة نيويورك تايمز قبل الحرب الامريكية على العراق من ٢٠٠٢ الى ٢٠٠٣، رسالة ماجستير، جامعة شرق الاوسط للدراسات العليا، كلية العلوم، ٢٠١٠.

- اللفيروز ايادي، قاموس المحيط، الطبعة الثانية، مؤسسة الرسالة، بيروت، ١٩٨٧

- أمال ادريس، التغطية الإعلامية لحرب الخليج الثالثة قناة المنار نموذجا ،رسالة ماجستير في علوم الإعلام والاتصال، تخصص وسائل الإعلام والمجتمع، جامعة الجزائر، ٢٠١٠ . - ايات الحاج امينة ، نشرة اخبار مصورة في قناتج نجاح، رسالة ماجستير، جامعة محمد خيضر بسكرة، كلية العلوم الإنسانية والاجتماعية، قسم علوم الإعلام والاتصال، ٢٠١٤ .

- بوعشيه، نبيل و هشام، بن قبليه، التخطيط الاخبارية ودورها في تكرير مفهوم الاعلامي، مذكرة التخرج، جامعة عبدالالمجيد بن باديس، قسم العلوم الاعلام والاتصال، ٢٠١٤ ،

١٧. بابەتكان

هەفتەكان	تىيۇرى	ناوى مامۆستاي وانەبىز
يەكم	تەھەرەكانى بابەتكى كۆرسى يەكم وانەى (كارگىرى دامەزراوه مىديا يېكەن)	ناوى مامۆستاي تىيۇرى
دوودم	باسى يەكم: سىستەمى كارگىرى لە دامەزراوه راگەياندەكاندا	ارشد خليل اسعد وەك: ٢ كاتېمىز ٢٠٢٣/١/٤
سىيەم	چەمك و پىناسەي كارگىرى و سىستەمى كارگىرى و دامەزراوه مىديا	
چوارم	رەگەزەكانى سىستەمى كارگىرى لە دامەزراوه راگەياندەكاندا	
پىنجم	جۇرەكانى سىستەمى كارگىرى و پىيگەي	

	دامنهزراوه راگهياندنهكان تيابدا	
	جورهكانى ستايلى بېرىۋەھەر	شەشم
	باسى سىيىم: كارگىرى كەنالەكانى راگهياندن	حەوتەم
	سروشتى كارگىرى كەنالەكانى راگهياندن	ھەشتەم
	پىكھاتەمى كارگىرى لە كەنالەكانى راگهياندن	نۆھەم
	پىكھاتەمى رىخستنى كارگىرى راگهياندن	دەھەم
	سېستەمى كارگىرى لە كەنالەكانى راگهياندن	يازدوھەم
	سېستەمى راگهياندى كەنالەكانى راگهياندن	دوازدەھەم
	بنەما نوئىمەكانى سېستەمى راگهياندن	سيازدەھەم
	رەھەندەكانى سېستەمى راگهياندن	چواردەھەم
-	١٨. بابەتى پراكىتىك	
ناوى مامۇستاي وانېبىز ناوىنىشانى ھەممۇ ئەم بابەتى پراكىتىكانە دەنۇوسىت كە بەنىازە بىلەتتەوە لە تىرمەكە ھەر وەھەدا كورتىيەك لە نامانجى ھەركە لە بابەتكان وبەروار وكتى وانەكە دەنۇوسىت.	لىرىه مامۇستاي وانېبىز ناوىنىشانى ھەممۇ ئەم بابەتى پراكىتىكانە دەنۇوسىت كە بەنىازە بىلەتتەوە لە تىرمەكە ھەر وەھەدا كورتىيەك لە نامانجى ھەركە لە بابەتكان وبەروار وكتى وانەكە دەنۇوسىت.	
١٩. تاقىكىردىنەوهكان		
سېستەمى كارگىرى لە دامەزراوه راگهياندنهكاندا چىيە؟		
١. قوتابى دەبى دواى ئەوهى لەبابەتكە دەكۈلىتەوە بېيارى خۆى بىدات كە چۈن راپورت ئامادە بکات.		
٢. گرنگىرىن لايەنى كارگىرى دامەزراوه مىديا يىيەكان پلانى كاركىرىن دارپشتن، خالىكى گرنگ ھەيە كە گشت كارگىرى دامەزراوه مىديا يىيەكان لەسەر رىيکە وتۇون، ئەويش ئەوهىي جوانلىرىن دارپشتن بۇ كارگىرى كە بەھىزلىرىن ھەست جوولاندىن لە لاي بىنەر ئەنجام بىدات و پەيدا بکات.		
٣. لەبر ئەوهى پىكھاتەمى رىخستنى كارگىرى رۇلىكى كارىگەر دەبىنى لە پىكھەتىنانى دامەزراوى مىديا و دەرخىستنى، بۇيە پىويسىتە شارەزايىيەكى تەواوى پەيدا بکات لەسەر جورەكانى سەرچاوهى زانىارى و كۆكىرىنەوهى.		
٤. ئەو سەرچاوهى بەدەستى دەھىنى پىويسىتە پەيوەندى راستەو خۆى بەبابەتكەوە ھەبىت، جىڭ لەمەش پىويسىتە ئەو كەسەي كارگىرى بەرىۋەدەبات رەچاوى واتاي كارگىرى بکات.		
٥. لەگەل ئەوهى دەبى كەسىتى رۆژنامەنۇسى و قوتابى دەبى رەچاوى لايەنى مەرقايمەتى بکات، بەلام ئەو كارگىرى پىويسىت دەكتات جىنگەي بايەخ بىت و لە گوشەنىگاي جوان و پى بايەخ ئامادە كرابىت، بەتايمەت لەكتى كارگىرى و پلاندانى بۇ دامەزراوه كانى مىديا و بابەتكەشىتەكان بۇ ئەوهى سەرنجى خوينەر رابكىشىت.		
٦. راستە زۆرجار كارگىرى خۆى ئامازە بەخۆى دەكتات، بەلام لەگەل ئەوهى دەكتات كەسىتى رۆژنامەنۇسى دامەزراوه كانى مىديا دەتوانى كاپشىنىكى جوان لەسەر دامەزراوه كە بنوسيت.		

٧. شاره‌زایی کارگیری هاوچه‌رخ هه‌بیت.

٨. شاره‌زایی له پلان و کارگیری جیهانی هه‌بیت.

بههند و هرگرتني کات و شوین بق بق بهريوه‌بردنی دامه‌زراوه‌کانی ميديا.

تاقیکردن‌وهی قواناغی سیئه‌می بهشی راگه‌یاندن   باهه: کارگیری دامه‌زراوه‌میدیاکان

نمونه‌ی پرسیاره‌کانی

پ/۱. جوره‌کانی سیسته‌می کارگیری بژمیه و باسیان بکه؟ (۴ نمره)

ب. جوره‌کانی ستایلی بهريوه‌بهر بژمیه و باسیان بکه؟ (۴ نمره)

پ/۲/ پیکهاته‌ی ریکختنی کارگیری راگه‌یاندن بنوسه؟ (۶ نمره)

پ/۳/ رهه‌نده‌کانی سیسته‌می راگه‌یاندن چیه باس بکه؟ (۵ نمره)

٢٠. تیبینی تر

لیره مامؤستای وانعیئر دهتوانیت تیبین و کومه‌نتی خوی بنوسیت بو دموله‌مندکردنی په‌تروکمه‌هی.
تیبینی:

٢١. پیداچونه‌وهی هاول

نهم کورسیبووکه دهیت له‌لایهن هاوه‌لئیکی نهکادیمیهوه سهیر بکریت و ناوه‌رۆکی باهته‌کانی کورس‌هکه په‌سند بکات و جهند ووشه‌یهک بنووسیت له‌سهر شیاوی ناوه‌رۆکی کورس‌هکه و واژرووی له‌سمر بکات.
هاوله نهه کمسه‌یه که زانیاری هه‌بیت له‌سمر کورس‌هکه و دهیت پله‌ی زانستی له مامؤستا که‌متر نه‌بیت.